

6647
H. 1401.

Ällekohus ei jää kotti

ehk;

„Sina ei pea mitte mvarastama“.

Tölge Sakjakeelest.

Jurjewis.

Kristliku rahwakirjanduse agenturi kuluga trükitud.

1900.

Дозволено Цензурою. — Юрьевъ, 12 іюня 1900 года.

Снакенбург'и тріфф, Зурjewis.

33560

Inglismaal ja Ameerikas elab üks iseäralik usu selttsikene, keda kweekäriteks nimetatakse. Nende pääõpetus on: inimese sisemine valgus tuleb valgusest Jumala sõnas ülemaks arvata. Sellepärast on nad enesest ära heitnud mitmeid ristikoguduse elu säädmissi ja usu õpetusi, mis pühas kirjas juurduvad, aga mille arusaamiseks nende „seespidine valgus“ jõuetu on. Sest tuleb siis ka, et neil õpetajaid ei ole ega kirikuid. Lihtsaalides, kus pääle pinkide midagi muud ei ole, peavad nad oma koosolekuid. Waqusal ja rahulikult istub pühapäewiti jäl kogudus koos. Kes enmast arwab waimust aetud olewat, wõib waimulikku kõnet ja palwet pidada. Isegi naisterahwastele ei ole seda keelatud. Kweekärid ei risti lapsi, ega laulata abielusse heitjaid. Wanemate lubaga astutakse abielusse ja noorpaar peab oma südame tahtmist koguduse ees oma suuga tunnistama. Kweekärid ei wangu mingisugust wannet, enmast Kristuse sõnade pääle

toetades: „Teie ei pea mitte wanduma“. Nad kannawad lihtsaid, muste rüideid ja laia äärtega kübar on meeste iseäralik tundemärk, mida nad isegi kuniinga eest pääst ära ei wõta. Minult koosolekul tel kõneldes wõetakse kübarad maha. Iga inimesele ütlewad nad „sina“, sest et see üleliigne olla ükshiku inimesega mitmuses kõneleda. Väljaspidise elu korraldamisega arwawad nad jõuda pühaks saada, elawad sellepärast waitfält ja lihtsalt ja põlgawad löbustusi, nagu tantsumiist, jahi pidamiist, muusikat ja mängu. Aga kuritöösid ja abielu rikkumist ei tule nende juures ette. Käsü jääduist pidada jõuab nende õpetuse järele igamees, kes aga tahab; isegi paganad ja tüürklased wõiwad oma tegude läbi õndsuse lapsed olla ja Kristuse järelekäijad. Nad on oma püüdmisega waga elu elada ja ligimest armastada laiast tuntud, aga on ka kuulsaks saanud oma kawaluse läbi käsü sõna pidada ja oma kasu kaitsta.

Tobi Simpton, jõukas mõisa omanik Inglismaal, oli ka kweekärite seltsist. Ta elas Londonis, kuna ta mõisa, mis linnast mitte kaugel ei olnud, rendi pääl oli. Ta naene

oli hiljuti surnud ja teda 17. aastase tütre Mariega leinama jätnud. Nad elasivad Londonis ilusas majas, mis nende oma oli. Tütar oli maalmeistri Eduard Beresfordi õnnelik pruut, kes ühes Londoni eeslinnas waikest elu elas. Eduardi isa oli rikas kaupmees ja ei teinud oma pojaga mingisugust tegemist. Nii pidi siis noormes, ehk tal küll rikas isa oli, oma käetööga enmast toitma ja tal oli küllalt sissetulekut, nii et ta naist wõtta wõis. Tobi Simpton oli talle oma tütre naieseks lubanud ja mida rohkem ta oma wäimeest tundma õppis, seda enam oli see talle meelepärast. Ta rõõmustas noorte inimeste õnne ja armastuse üle ja waatas waike rõõmu ja lootusega nende tulewikusse.

Pulmapäew pidi 4. oktobril olema. Tobi Simpton tahtis esimesel oktobril mõisa renti ära tulla, et selle summa ühest osast pulma kulufid tasuda. Ta istus hobuse selga ja ratsutas linnast wälja oma mõisasse. Sääls wõttis ta rendiraha, 200 naelsterlingi (umbes 1800 rubla) wastu ja sõitis õhtul linna poole tagasi. Täiskuu walgustas maad ja teed heledasti. Tobi laskis hobusel tasakesti sõita. Ta mõtles eelolewa pulma-

pidu ja oma laste õnne pääle. Nii oli ta juba pea Londoni eeslinna jõudnud, kui ta eemal ratsanikke märkas, kes tee pääl seisis ja, nagu näha, teda ootas. Ta pidas hobuse kinni ja mõtles wähe aega, kas ümber pöörduda, ehk edasi minna. Selle aja sees ligines talle ratsanik. Simpton nägi, et ta enam põgeneda ei saanud, sest ta hobune oli wäsinud. Päälegi oli tal kindel usaldus Sumala pääle, kelle tahtmata ükski juukse karw meie pää päält ei lange. Sellepärast lastis ta hobusel rahulikult edasi minna ja waatas hädaohule julgesti wastu. Wõera kohale jõudes nägi ta, et sellel näokate ees oli, millest arwata wõis, et tal õiged mõtted ei olnud. Mis Tobi Simpton aimas, see sündis. Wõeras tõmbas püstitoli wälja, hoidis selle Tobi rinna kohta ja hüüdis kurjalt: „Anna mulle oma raha!“

Tobi oli julge ja tugew mees, aga praegu oli ta ilma mingisuguse kaitseriistata, nii ei wõinud siis wastuhakkamisest juttugi olla. Päälegi oli tema usus keelatud inimese werd walada, ka mitte hädaohus. Sellepärast wõttis ta rahakoti, mille sees 60 rubla oli ja andis selle külmawereliselt wõera kätte. See wõttis raha wastu, luges

üle ja lastis siis kweefäri takistamata edasi minna. Tobi mõtles, et ta pääsnud on, ja ajas hobuse ruttu minema, et kardetawast kohast eemale jõuda. Aga ta oli enmast petnud. Rööwel, kes nii kergesti suure summa raha oli saanud, lootis tajase ja kaitseta mehe käest weel rohkem saada ja kibutas sellepärast põgenejale järele. Ta hoidis Tobile jällegi püstoli ähwardades wastu ja hüüdis karedalt. „Sinu taskufell!“

Tobi imestas, aga ei ehmatanud sugugi. Ta wõttis kella rahulikult taskust wälja, waatas, mis aeg oli, ja andis siis nende sõnadega rööwli kätte: „Siin ta on. Müüd aga laise mind rahulikult minna, sest tütar on minu kauase äraoleku pärast mures!“

„Dota weel filmapilk,“ ütles rööwel, „ja wannu mulle, et sul praegu rohkem raha ei ole!“

„Mina ei wannu ialgi,“ ütles kweefär rahulikult ja kindlasti.

„Olgu siis,“ ütles wõeras, „aga sa pead mulle tõendama, et sul enam raha ei ole, siis usun ma ja lasen sul edasi minna.“

Alus Tobi mõtles wähe aega, siis ütles ta: „Kes sa ka oled, sa oled ära tun-

nud, et ma kweefär olen ja waletada ei taha, kui see ka mu elu maksaks. Ma ütlen sulle siis, et mul praegu tõesti weel raha on. Siin hobuse teki all on 200 naelsterlingi.“

„Kaksjada naela!“ hüüdis rööwel, kelle silmad läbi näofatte rõõmsasti läikisivad, „anna raha kohe süia!“

„Kui sul vähegi inimese tundmuist on“, kõneles kweefär edasi, „siis jäta mulle seegi raha. Kolme päewa pärast on tütre pulmad ja siis on mul raha tingimata tarwis. Waene tüdruk armastab oma peigmeest ja kahju oleks nende ühendust edasi lükata. Wahest on ka sinul lapsi, keda sa armsaks pead, siis kuuled sa mu palwet ja jätad selle raha mulle.“

„Mis minul sinu tütre wõi peigmehega tegemist?“ hüüdis rööwel pilkawalt. „Waata kuis sa ise pulmadega forda saad! Ära tee palju sõnu, waid anna raha kohe süia, ma wõin teda palju paremine tarwitada.“

„Mõttele sellepääle,“ ütles Tobi tõsiselt, „et kõigewägewam Jumal on ütelnud: Sina ei pea mitte warastama! Kui ka ühegi inimese film meid praegu ei näe, Tema teab, mis sa teed ja saab sind ükskord selle eest wõht-
 lema ja sinu pääle kohut mõistma.“

„Tühi jutt!“ naeris röövel. „Ma ei ole mitt: sellepärast süin, et sünu jutlust kuulda.“
 Ta pani kweefärile pistuli rinna pääle ja õneles siis ähwardawalt edasi „Nüüd ära wiida enam aega, waid anna raha silmapilk kätte!“

Ohates tõstis meie wana sõber hobuse teki üles, wõttis säält raske rahakoti ja ulatas selle rööwli kätte. Siis tahtis ta minema hakata. Aga wõeras wõttis ta hobuse ratsjutiteist kinni ja ütles: „Pea, sõber! Kui ja Londoni jõuad, annad ja mind kohtule üles ja seda ei wõi julle ka pahaks panda. Aga mulle ei wõi ja ka paljaks panda, kui wähemalt täna öösi sünuist ette tahan jõuda. Minu hobune on kannis kehwapoolne ja ka wäsinud. Sünu hobune on palju tugevam, sest et ta rasket rahakotti ilma mingisuguse raskujeta kandis. Sellepärast anna oma hobune mulle. Kui tahad, wõid minu oma selle eest omale wõtta.“

Kõige tawasemal mehel oleks selle pääle kannatus otja lõpnud, aga Tobi Simpton ei kaotanud oma rahu. Ta ütles lühidalt: „Nii, nagu soowid!“ astus hobuse seljast maha ja wõttis tõise halwema hobuse omale. „Oleks ma seda teadnud“, mõtles ta iseeneses,

„siis oleksin ma kohe põgenenud ja röövel ei oleks oma kehwa hobusega mulle järele saanud.“ Aga nüüd ei olnud enam midagi parata. Röövel tänas teda pilgates ja sõitis siis kärmeste minema.

Nüüd võis Tobi Simpton oma teed eeskitamata käia. Tal oli küllalt aega oma õnnetuse ja laste kurbtuse üle järele mõelda, kes oma ühendust nüüd jälle edaspidise aja pääle pidiwad jätma. Tal ei olnud võimalik rööwlit ära tunda ja nii pidi ta raha jäädawalt kaduma. Sääal tuli kweekärile äkiste hää abinõu meelde ja talle paistis nagu uus walgus. „Jah,“ hüüdis ta rõõmsalt, „nii läheb forda. Kui see mees Londonis, ehk siin lähedal elab, siis leiame tema kätte. Seda rumalat mõtet on talle tõesti Jumal ise andnud!“ Selle lootuse läbi sai ta troosti. Ta wõttis nõuks tütrele omaist õnnetusest mitte sõnaagi lausuda, et ta ilmaaegu ei kurwastaks. Kõju jõudes pani ta wõera hobuse talli ja läks siis tuppa, kus teda tütar ootas. Rahulikult sõi ta õhtust ja ajas tütreaga juttu, nagu ei oleks midagi juhtunud, ja heitis siis rahuliku jüdamega magama.

Tõisel hommikul tõusis kweefär wara üles ja läks alla talli juure. Siin lastkis ta wõera hobuse laht, pani talle ratsutid kaela pääle ja ajas ta niiviiši õuest wälja. Hobune wõis nüüd ise minna, kuhu ta tahtis. Tobi Simpton aga läks loomale selle kindla lootusega järele, et see oma endise peremehe maja ära tunneb ja sinna läheb. Nii kõndiswad siis hobune ja mees ükstõise kõrwal edasi. Hobusel ei olnud ruttu taga ja sellepärast lonkis ta pikkamiši uulitsast uulitsasse ja meie kweefär läks talle niisamuti pikkamiši ja kannatlikult järele. See oli imelik tee, mis hobune käis. Pea jooksis ta paremale, pea pahemale poole. Näitas, nagu ei oleks tal ühtegi kindlat eesmärki, ega teed olnud. Meie õiglane mees pidi juba peaaegu lootust kaotama. „Oli päris rumalus, et ma hobuse pääle lootma hakkasin“, mõtles ta. „Rööwel ei elagi wist Londons, sest hobune ei tea õieti kuhugi poole minna. Oleks parem olnud, kui ma asja õigel ajal kohtule oleksin teatanud, selle asemel, et nüüd siin kõik Londoni uulitsad läbi rändan.“

Üksitselt oli laste karjumist kuulda, sest hobune oli rõõmsasti jooksmas hakanud

ja tahtis laste karjast üle jooksta. „Pidage finni, pidage finni!“ hüüdsiwad lapsed ja rahwas uulitsal. „Ärge pidage finni!“ karjus kweefär, „ärge pidage hobust Sumala pärašt mitte finni!“ Tema ise jooksis hobusele kärmesti järele, aga et loom ikka kiiremине jooksis, siis ei jõudnud ta temaga sammu pidada. Aga peagi käänas hobune uulitsalt ära ja jooksis ühest lahtisest õuewärawast sisse. Kweefär tänas omas südames Sumalat, sest nüüd oli tal rööwel peagi käes. Kui ta tähendatud maja juure jõudis, nägi ta, kuidas üks teener hobust silitas ja siis talli laskis. Tobi Simpton pööras nüüd ühe möödamineja mehe poole ja küsis, kelle päralt see uhke maja olla.

„Teie ei ole wist ialgi siin pool linnas käinud,“ ütles mees, „iga laps teab, et siin rikas kaupmees Weresford elab.“

Kweefär ehmatas niisugust wastust kuuldes. Kas siis Eduardi isa pidi rööwel olema? See ei wõi küll mitte wõimalik olla. Peaegu pidi ta ümber pöörma ja kõik pärimise järele jätma, aga siis tuli tal meelde, et sel ajal rikkad mehed teerööwlitega ühenduses seisiwad ja et ka keegi ei teadnud,

mil wiisil Beresford nii suure rikkuse kogumud. Ta kare iseloom ja tõistest inimestest lahus elamine wõiswad küll kahtlust äratada. Ja mis pääasi, hobune pidi siin majas tuttav, ehk siit pärit olema. Kweekär wöttis nõuks järele uurida, et oma raha kätte saamiseks katsetti teha.

Tobi Simpton läks majasse ja tahtis kaupmees Beresfordiga kokku saada. See oli weel wo dis, ehk küll peaaegu lõuna juba käes oli. Kweekär aga nõudis, et ta tingimata kaupmehega kokku peab saama ja tungis peaaegu wägivaldselt magadiskambrisse. Beresford, kes praegust üles ärkas, õerus silmi ja küsis kurjalt: „Kes teie olete, mu herra, ja mis teil siin asja on?“ Hääl oli kweekärile tuttav. Kahtlus, mis tal senini olnud, kadus ära. Ta wöttis rahulikult ühe tooli ja istus sellega, kumata kübara päha jättis, woodi äärde.

See oli kaupmehele liig. Ta küsis wõimaliku kurja hääleku: „Kes teie siis olete ja mis te minuist tahate?“ Siis lisas ta juure: „Kudas julgete minu tuas kübara päha jätta?“

„Mina olen kiveekärite usufestsiist,“
vastas Tobi rahulikult, „ja ja tead, et see
meil nii pruugiks on.“

Kiveekäri sõna juures istus kaupmees
üles ja waatas teraselt kõneleja otsa. Müüd
tundis ta tema ära. Ta kahwatas ja küsis koge-
ledes, mis asja pärast talle wõeraks tulnud.

Siglane Tobi wastas rahulikult: „Ma
tuln oma taskufella järele, mille ma õhtul
sinile laenasin.“

„Misjuguine kell?“ küsis Beresford
nähtawa rahutusega.

„Sa tead wäga hästi,“ ütles kiveekär.
„See kell on mulle wäga kallis ja armas,
sest ta on minu õndsa abikaasa mälestus ja
juba sellepärast ei wõi ma teda ära anda.
Minu naesewend, kes kohtunik on, ei saaks
seda mulle ialgi andeks andma, kui ma
ühest asjast nii kergesti lahkun, mis mulle
tema öde meelde tuletab.“

Sõna „kohtunik“ ei jäänud Beresfordi
pääle mõjuta. Ta läks ifka rahutumaks ja
otsis asjata parajat wastust. Tobi Simp-
ton ei ootanudki wastust, waid kõneles nii-
sama rahulikult edasi, nagu enne: „Ka
oleks mul armas, kui ja kuuskümmend

rubla kätte anda wõiksid, mis ma sulle ka niisamuti laenasin. Peaks sulle seda raha hädasti tarwis olema, siis wõid weel mõni aeg oma käes pidada, kui mulle sellewastu korraliku wõlatähe kirjutad."

Kweekäri rahu teqi kaupmehe päris kohmetuks. Ta ei julgenud wargust enam šalata, aga raske oli tal seda awalikult tunnistada. Sellepärast wiivitas ta weel wastusega. Tobi ei lasknud ennast sugugi ekkitada, waid kõneles rahulikult edasi: "Ka pean ma sulle oma tütre meheleminekut teadustama. Pulmapäew oli ülehomsiks, see on 4. okt. määratud. Pidu kuludeks ja oma lapse weimewaka jaoks määrasin ma 200 naela (1800 rubla). See summa riisuti mult eile õhtu tee pääl ära. Sellepärast palun sind, et sa omale pojale kaasawara annaksid, mis ma sinult muidu mitte ei oleks pärinud."

"Minu pojale?" hüüdis kaupmees ehmatades.

"Jah, sinu pojale," kõneles kweekär edasi; "kas sina seda ei teadmud, et ta minu tütre peigmees on?"

"Eduard?" hüüdis wanamees, kuna ta woodist wälja hüppas.

„Eduard Beresford,“ täiendas Tobi Simpton ja nuuskas ninatubakat; „ja pead oma poja kasuks midagi tegema. Ma ei sooviks mitte, et ta eile õhtast juhtumist teada saaks. Kui sa aga raha ei anna, siis pean ma talle muidugi jutustama, kuidas ma 200 naelast lahti sain.“

Beresford läks oma kirjutuse laua juure, võttis säält ühe kolmekordse lufuga kasti välja, avas selle ja andis siis kweekärile tema raha ja taskufella kätte. „Wäga häa,“ ütles Tobi Simpton, „ma ei petnud ennast siis mitte, kui ma selles asjas sinu häa tahtmise pääle lootjin.“

„Kas soovite minult veel midagi?“ küsis kaupmees.

„Jah,“ vastas auus Tobi. „Ma palun sind, et sa oma poja Eduardi pärandusest lahti ütled.“

„Mispäraast?“ küsis Beresford.

„Vaata sellepäraast,“ ütles kweekär, „ma ei tahaks oma tütreaga mitte kahtluse alla langeda, et ma ta mehele minemise juures kuidagi sinu rikkuse pääle olekjin lootnud. Mis mul on, olen ma kõik auusasti teeninud ja Sumal hoidku armulikult

mind ja minu lapsi selle eest, et mitte üks kopik warastatud, ehk ülekohtuga jaadud raha meie majasse tuleks." Nende sõnadega lahkus ta tuast. Kui ta õues oli, hüüdis ta weel kaupmehele, kes afnale ilmunud oli: „Mina tõin sulle sinu hobuse tagasi; lase mulle nüüd ka minu oma jälle kätte anda!“

Majaperemehe käe näitamise pääle tõi üks teener ruttu hobuse wälja ja andis selle kweekäri kätte. Tobi Simpton istus nüüd rõõmsalt hobuse selga ja ratsutas kiiresti koju. Siin leidis ta tulewase wäimehe ja ütles talle: „Eduard, ma käisin praegu sinu isa juures ja ma arwan, et me temaga nüüd ühes nõus oleme.“

Rahe tunni pärast ilmus äkitselt wana Beresford kweekäri juure ja palus Simptoniga nelja silma all kõneleda. Kui mõlemad mehed nüüd ilma tunnistajateta koos olivad, ütles Beresford Simptonile: „Ma tänan teid kõigest südamest selle eest, mis te mulle olete teinud. Teie oleksite mu auu wõinud ära wõtta ja ka oma tüdart minu pojale minemast keelata. Ma ei taha enam tõisforda teie ees punastada. Wõtke need paberid ja elage hästi, teie ei näe mind ialgi enam!“

Kui Beresford majast lahkunud, awas kweefär talle antud paberid. Need oliwad rahapaberid ja wekslid. Sää! juures oli ka nimekiri, kus iga nime taha juurem ehk wäiksem rahajumma tähendatud. Nimekirja lõpul seisiwad järgmised sõnad: „Need on inimeste nimed, kelledest ma raha olen rööwinud. Rahajummad, mis ma nendest wõtnud, on sinna juure tähendatud. Wõtke raha pangast wälja ja makske neile inimestele wagasel wiisil kõik minu tehtud kahju tagasi. Mis üle jääb, on minu auufasti teenitud warandus ja see jääb minu pojale. Mina ei taha ialgi seda käsku unustada „Sina ei pea mitte warastama!“ ja ma tahan edaspidist elu apostli sõnade järele seada: „Kes warastanud, see ärgu warastagu enam, waid tehku oma kättega tööd, et tal anda oleks sellele, kellel puudus!“ Paluge minu eest! John Beresford.“

Järgmisel päewal oli Beresford Londonist lahkunud. Ta läks Prantsusemaale ja on sääl oma eluotsani õiglaselt elanud. Tobi Simpton ja ta lapsed, keda ometi 4. oktobril ühendati, palwetasiwad ta eest ja halastaja Sumal kuulis seda.

Kirjad mis „Kristliku rahwakirjanduse agenturi“ fulul on ilmunud:

Ederberg, Ewangeliumi-Lutheruse usu Jumalateenistus ja kirikuaasta. Hind 5 kop.

„ Piibli jäljed praeguse Balästiina maa kombetes. Hind 5 kop.

„ Ündsa Lutheruse Pühade jutlused.

Pipp, Laste jõululeht, 10 pildiga. Hind 5 kop.

„ Tõine Laste jõululeht, 14 pildiga. Hind 5 kop.

„ Laste lõbu, II. jagu. 13 pildiga. Hind 15 kop., köid. 20 kop.

„ Kodumaa kiriku ja hariduse lugu, II. jagu. Hind 40 kop., köid. 50 kop.

„ Kodumaa kiriku ja hariduse lugu, III. jagu. Hind 40 kop., köid. 50 kop.

Kennit, Piibli raamatu esimene leht, Bettegi järele. Hind 15 kop.

Tarkpea, Koidu türed vimesdas paganate ilmas. Hind 5 k.

a) Indiamaa missiooni põllult. Hind 3 kop.

b) Aafrikamaa missiooni põllult. Hind 3 kop.

Eijen, Laupäewa-õhtused lugemised. Kolm kirjutust järelemõtlemiseks. Hind 5 kop.

„ Siioni wahimehe hüüd. Hind 10 kop.

Kallas, Tasased häälled, tormilisel ajal. Hind 50 kop.

„ Kristliku rahwakirjanduse agenturi“ ladu on Riias Suures Liwauulitsas (Gr. Sandstrasse) nr. 29, Surjewis raamatu kaupluses Aleksandri-uulitsal nr. 3.
